

יו"ר

אליהו ולק

סגני יו"ר

זאב גולדשמידט

מרק ריבק

גזבר

אליהו היימן

חברי ההנהלה

בינגולץ מרה

גורדין יעקב

גמזו בתיה

גרינמן אריה

דביר דב

טומשינסקי מרק

מורין דוד

עו"ד נטרביץ' לב

פלינר לייבה

ד"ר פרל יעקב

מנהלת משרד

אלה ברקן

Дорогие земляки!

В канун Нового года – 5774 по нашему летосчислению – желаю всем вам, вашим детям и внукам здоровья, счастья и радости!

בערב השנה החדשה תשע"ד, הבאה עלינו לטובה, אנו שולחים ברכות ואיחולי בריאות, אושר ושמחה חיים לכל יוצאי לטביה ואסטוניה ולכל עם ישראל.

Готовясь к праздничному застолью, мы заботимся о том, чтобы на столе были яблоки с мёдом (сладкого вам года), гранаты (чтобы добрых дел было у нас как зёрнышек граната) и т.п. Но ведь главное в эти "ямим нораим" - десять грозных дней - не это. Ведь это десять дней, когда каждый еврей должен заглянуть себе в душу, продумать свои поступки за прошедший год и просить Всевышнего, чтобы

ниспослал ему и близким его год здоровья и счастья, год заработка и доходов, год успехов и любви. Символом этих дней является шофар. Звуки этого рога должны не только "раскрыть врата милосердия божьего", но и раскрыть наши сердца, дабы позволить нам вернуться к Создателю, к добрым делам. На иврите "вернуться" – *лашув*, отсюда эти дни называют также "десять дней *тишув* - возвращения".

В нашем случае это возвращение не только к вечным ценностям иудаизма, но и к нашим корням, к истории евреев Латвии и Эстонии. Это одна из важнейших задач Объединения и мы просим Всевышнего дать нам сил и разума справиться с этой задачей при активном участии всех вас.

Да будем мы записаны в Книгу Жизни
на новый 5774 год!

Эли Валк, председатель Объединения

כאשר בבית

יהודי מתכוננים

לסעודת ראש השנה מכינים

תפוח ודבש – שתהיה שנה טובה ומתוקה, ומניחים על שולחן החג רימון – יהי רצון שירבו זכויותינו כרימון. אך העיקר בימים אילו הם לא "סימני חג". הלוא אנו מתקרבים גם ל"ימים נוראים" – עשרת ימי תשובה שבהם על כל יהודי לערוך חשבון נפש, לשקול את מעשיו בשנה שהסתיימה ולבקש מבורא העולם שישלח לו ולבני ביתו שנת בריאות, שלום ושלווה. כמו שנאמר בתפילת ראש השנה: שייתן לנו חיים ארוכים, חיים של שלום, חיים של פרנסה, חיים של חילוף עצמות, חיים של עושר וכבוד. סמל הימים הללו הוא השופר. תקיעותיו צריכות לא רק לפתוח לנו את שערי הרחמים בשמיים, הן אמורות לחדור ללבבות ולהכשיר אותנו, בני אנוש, לתשובה. משמעויות רבות ועמוקות לתשובה, אך אנו נתייחס כאן לשורש "שוב". אנו רואים בתשובה לא רק שיבה לערכי היהדות, אלא גם שיבה לשורשינו הכרוכים בתולדות יהודי לטביה ואסטוניה.

זו אחת המשימות החשובות של האיגוד ואנו נתפלל לבורא העולם שייתן לנו כוח ותבונה לעמוד באתגר זה יחד עם השתתפותם הפעילה של כל יוצאי לטביה ואסטוניה.

לשנה טובה נכתב ונחתם

אלי ולק, יו"ר האיגוד

Азкара памяти жертв Шоа
состоится в филиале Яд ва-Шем
в Гиватаим (ул. Коразин 10)

в среду 20 ноября 2013 г. в 17:00

Запись на автобус из Иерусалима,
Хайфы (города севера) и Беэр-Шевы (города юга)

по тел. 03-6093476

или по электронной почте latest@bezeqint.net

עצרת הזיכרון המרכזית של
איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל
תתקיים השנה בשלוחה של "יד ושם"
בגבעתיים (רח' כורזין 10)

ביום ד', 20 בנובמבר 2013 בשעה 17:00

ההרשמה להסעות
ירושלים, צפון (חיפה) ודרום (באר שבע).

או בדוא"ל

שימון פרס ב ריגה

בסוף יולי 2013 ערך מר שמעון פרס ביקור ממלכתי בלטביה ובליטא. בעת הביקור בלטביה קיים הנשיא פרס פגישות מדיניות אינטנסיביות עם צמרת הממשל ביניהם נשיא לטביה, ראש הממשלה, יושבת ראש הפרלמנט ושרים בכירים. בשיחות אלו נדונו נושאים מדיניים מרכזיים ובראשם הגברת הסנקציות כנגד איראן, הנשיא גם הודה לבני שיחו הלטביים על החלטת האיחוד לכלול את הזרוע הצבאית של חיזבאללה ברשימת ארגוני הטרור.

בשלב זה לא ברור האם נדונה סוגיית החזרת רכוש יהודי ציבורי. בכל אופן, נושא זה לא הוזכר בנאומים פומביים.

ביקור נשיא מדינת ישראל בלטביה

בסוף יולי 2013 ערך מר שמעון פרס ביקור ממלכתי בלטביה ובליטא. בעת הביקור בלטביה קיים הנשיא פרס פגישות מדיניות אינטנסיביות עם צמרת הממשל ביניהם נשיא לטביה, ראש הממשלה, יושבת ראש הפרלמנט ושרים בכירים. בשיחות אלו נדונו נושאים מדיניים מרכזיים ובראשם הגברת הסנקציות כנגד איראן, הנשיא גם הודה לבני שיחו הלטביים על החלטת האיחוד לכלול את הזרוע הצבאית של חיזבאללה ברשימת ארגוני הטרור.

בשלב זה לא ברור האם נדונה סוגיית החזרת רכוש יהודי ציבורי. בכל אופן, נושא זה לא הוזכר בנאומים פומביים.

טכסים וזרים

בפתיחת הביקור התקבל שמעון פרס ע"י נשיא לטביה Andris Bērziņš במעונו הרשמי הזמני – בית שחורי-הראש בכיכר העיריה (המעון הקבוע ארמון ריגה, ניזוק בשריפה וטרם שופץ). לאחר שיחה מדינית יצאו שני הנשיאים להנחת זרים ליד אנדרטת החופש, האתר הלאומי של לטביה. הרגשה מיוחדת במינה חשתי למראה דגל ישראל מתנוסס מעל משמר הכבוד הלטבי, המצדיע לצלילי התקווה. האם יכולנו אנו, בני נוער ציוניים בריגה לפני 40-50 שנה לתאר לעצמנו מעמד כזה? יחד עם ההתרגשות, לא עוזבת המחשבה שבאותה כיכר, באותו מקום ממש צועדים כל שנה ב-16 במרס ותיקי דיביזיית SS הלטבית ומה שיותר חמור הוא שלצידם צועדים צעירים, אשר נולדו כבר בלטביה העצמאית.

בפתיחת הביקור התקבל שמעון פרס ע"י נשיא לטביה Andris Bērziņš במעונו הרשמי הזמני – בית שחורי-הראש בכיכר העיריה (המעון הקבוע ארמון ריגה, ניזוק בשריפה וטרם שופץ). לאחר שיחה מדינית יצאו שני הנשיאים להנחת זרים ליד אנדרטת החופש, האתר הלאומי של לטביה. הרגשה מיוחדת במינה חשתי למראה דגל ישראל מתנוסס מעל משמר הכבוד הלטבי, המצדיע לצלילי התקווה. האם יכולנו אנו, בני נוער ציוניים בריגה לפני 40-50 שנה לתאר לעצמנו מעמד כזה? יחד עם ההתרגשות, לא עוזבת המחשבה שבאותה כיכר, באותו מקום ממש צועדים כל שנה ב-16 במרס ותיקי דיביזיית SS הלטבית ומה שיותר חמור הוא שלצידם צועדים צעירים, אשר נולדו כבר בלטביה העצמאית.

מוגילות רומבולות זכירות

בשני יולי 2013 ערך מר שמעון פרס ביקור ממלכתי בלטביה ובליטא. בעת הביקור בלטביה קיים הנשיא פרס פגישות מדיניות אינטנסיביות עם צמרת הממשל ביניהם נשיא לטביה, ראש הממשלה, יושבת ראש הפרלמנט ושרים בכירים. בשיחות אלו נדונו נושאים מדיניים מרכזיים ובראשם הגברת הסנקציות כנגד איראן, הנשיא גם הודה לבני שיחו הלטביים על החלטת האיחוד לכלול את הזרוע הצבאית של חיזבאללה ברשימת ארגוני הטרור.

Председатель объединения бывших узников гетто и концлагерей авд. А. Бергман зажигает свечу памяти.

Продолжение на стр. 3

RUMBULA - זכירה ואזהרה

בשני יולי 2013 ערך מר שמעון פרס ביקור ממלכתי בלטביה ובליטא. בעת הביקור בלטביה קיים הנשיא פרס פגישות מדיניות אינטנסיביות עם צמרת הממשל ביניהם נשיא לטביה, ראש הממשלה, יושבת ראש הפרלמנט ושרים בכירים. בשיחות אלו נדונו נושאים מדיניים מרכזיים ובראשם הגברת הסנקציות כנגד איראן, הנשיא גם הודה לבני שיחו הלטביים על החלטת האיחוד לכלול את הזרוע הצבאית של חיזבאללה ברשימת ארגוני הטרור.

נשיא לטביה אנדריס בְּרִיזִינְשׁ הזכיר בנאומו

משמאל - עו"ד אלכסנדר ברגמן - יו"ר ארגון ניצולי שואה בלטביה מדליק נר זכרון. הוא מחזיק את סיפרו רשומות תת-אנוש. את הספר תרגם לעברית יצחק אלישיב (בוגר ביה"ס העברי בריגה) המשך בעמ' 3

Продолжение со стр. 2

Они зажгли шесть свечей Памяти, раввин Мордехай Глазман сказал Кадиш.

Президент Латвии А.Берзиньш, говоря об ужасах Холокоста и о том, что произошло в Румбуле, упомянул, что "и местные жители были втянуты в немыслимые зверства, организованные генералом Еккельном. Но были и те, кто не сотрудничал с оккупантами, а, рискуя жизнью, спасал евреев", – напомнил Берзиньш. Он

הרב מרדכי גלזמן אומר קדיש

Раввин М. Глазман говорит КАДИШ

также указал на мало известный факт: Латвия была одной из немногих стран Лиги Наций, принявшей евреев из Германии и других стран. Около 3 600 беженцев нашли приют в Латвии в 1938 – 1940 гг. Он упомянул также, что стоило больших усилий и смелости установить памятный камень в 1964 году.

Шимон Перес обратил внимание собравшихся на то, что сегодня здесь царят тишина и покой. "Солнце по-прежнему восходит, и дожди идут как всегда, но никакие потоки воды не смогут смыть кровавых пятен страшного преступления в Румбуле. Эта земля вызывает к нам и к последующим поколениям – это не должно повториться", – призвал Шимон Перес. Государство Израиль символизирует победу еврейского народа над нацистскими убийцами, которые хотели нас уничтожить. В нашей стране претворяются в жизнь мечты полутора миллионов детей, убитых до того, как успели жить.

В заключение Перес отметил, что в Латвии поняли, что для того, чтобы воспитать новое поколение в духе толерантности, надо мужественно смотреть в глаза исторической правде.

Встреча с евреями Риги

Заключительным аккордом визита Переса в Ригу стала встреча с еврейской общиной в синагоге *Пейтав-шул*, отремонтированной 4 года назад. Кроме постоянных прихожан синагоги и руководства Общины приехали представители и малых общин со всей Латвии. Председатель Совета Еврейских Общин Аркадий Сухаренко тепло приветствовал высокого гостя и преподнес ему историческое фото

Продолжение на стр. 4

מפגש עם בני הקהילה היהודית

המפגש בבית הכנסת ששופץ לפני 4 שנים, עם בני הקהילה היהודית, נעל את ביקורו של פרס בריגה. לאירוע זה הוזמנו לא רק באי בית כנסת Peitav Shul ופרנסי הקהילה, אלא גם נציגי קהילות קטנות וזעירות מכל לטביה. יו"ר איגוד הקהילות מר ארקדי סוֹתְרֶנְקוֹ, בירך את האורח רם המעלה והגיש לו במתנה צילום של מורו ורבו של פרס, דוד בן גוריון בפגישה עם ראשי "צעירי ציון" – המשך בעמ' 4

המשך בעמ' 2

ש"כמה מן התושבים המקומיים נגררו לעשות מעשים אכזריים ביותר אשר אורגנו ע"י הגרמנים". כמובן שהוא הזכיר מיד את אילו שסיכנו את חייהם בהצלת יהודים בימי השואה. הנשיא הלטבי גם ציין כי לטביה הייתה אחת מן המדינות הבודדות באירופה אשר פתחה את שעריה לפליטים יהודיים מגרמניה. בין השנים 1938 – 1940 קבלו כ-3.600 יהודים נרדפים מקלט בלטביה.

ברזינש גם הזכיר כי בזמן הסובייטים נושא ההנצחה היה בעייתי והצביע על האנדרטה שהוקמה ב-1964

שמעון פרס התייחס בנאומו לשקט ולשלווה השוררים כיום באתר הרצח הנוראי. בהמשך הוא ציטט מזיכרונותיה של פרידה מיכלסון – אחת משתי נשים ששרדו את הטבח. השמש ממשיכה לזרוח מעל גיא ההריגה, אמר פרס, והגשם ממשיך לרדת כאן, אך שום זרם של מים לא ימחק את כתמי הדם מן הפשע הנוראי שהתרחש כאן. אדמת רומבולה זועקת אלינו ואל הדורות הבאים: אל תתנו למעשים כאלה לחזור! קרא שמעון פרס. והמשיך: "מדינת ישראל, מסמלת את נצחוננו של העם היהודי על הצורר הנאצי שרצה להשמידנו. זו ארץ שבה מתגשמים החלומות של מיליון וחצי ילדים יהודיים שנספו לפני שהספיקו לחיות".

ניצולי שואה בטכס (משמאל לימין) מ. ווסטרמן, א. ברגמן, ר. שפר וז. ווסטרמן

Они пережили Шоа в Латвии: М. Вестерман, А. Бергман, Р.Шемер, Х. Вестерман

בסיום נאומו ציין הנשיא פרס כי על העם הלטבי להבין שעל מנת לגדל דור חדש, דור סובלני, יש ללמוד את העבר, גם אם קשה להכיר מה שארע. אנו מכבדים את הצעדים הננקטים בלטביה כדי לחקור, ללמוד וללמד את נושא השואה ואת לקחיו.

Продолжение со стр. 3

– встреча Бен-Гуриона, наставника Переса, с руководством партии "Цэирей Цион – социал-сионистов" в Риге в 1933 г.

Шимон Перес остановился в своей речи на богатом прошлом евреев Латвии, указав, в частности, на первого главного раввина Палестины Авром-Ицхока Кука. "Тысячи евреев приехали из Латвии в Израиль в 70-е и в 90-е годы и вносят важный вклад в расцвет Израиля. Небольшая еврейская община, оставшаяся в Латвии, сумела возродить национальную жизнь во всех её проявлениях. Нет ничего подобного тому, что сделано в Латвии для увековечения памяти погибших в Холокосте", – сказал Перес.

Всё было в эмоциональной, чётко сложенной речи, произнесённой без запинки, без остановки и без написанного текста. Всё, кроме одного – призыва, пусть даже непрямого, приехать в Израиль, если не для алии, то "по крайней мере" в гости. Возможно, что президент или его советники посчитали такой призыв "политически некорректным" в ходе официального визита. Мне же, боровшемуся вместе с друзьями за алию из Латвии в Израиль, возглавляющему Объединение, основанное сионистами из Латвии, такого обращения явно не хватало.

Эли Валк, Рига – Тель Авив.

Перес расписывается в книге почётных гостей рижской синагоги. Слева на право: Председатель рижской религиозной общины Д. Коган, исполн. директор Совета Еврейских Общин Г. Умановская, Председатель Совета Евр. Общин Латвии А. Сухаренко, раввин рижской синагоги М. Глазман. הנשיא פרס חותם בספר האורחים של ביה"כ בריגה. משמאל לימין: ראש הקהילה הדתית ד. קאגאן, מנכ"ל מועצת הקהילות ג. אומנובסקי, יו"ר מועצת הקהילות של לטביה א. סוחרנקו ורב בית הכנסת, הרב מ. גלזמן.

המשך מעמ' 3

ציונים סוציאליסטים" בעת ביקורו בריגה בשנת 1933.

שמעון פרס הזכיר בנאומו את עברה המפואר של יהדות לטביה. ובין היתר הצביע על הרב הראשי הראשון של ארץ ישראל אברהם יצחק קוק, אשר עלה מלטביה. אלפי יהודים שעלו מלטביה בשנות ה-70 וה-90 תורמים לשגשוגה של מדינת ישראל. בלטביה נותרה קהילה יהודית קטנה ששומרת על זהותה. היא השכילה לשקם חיים יהודיים בכל הערוצים. ועוד הוסיף שמעון פרס כי לפעולות הקהילה למען הנצחת זיכרון הקהילות היהודיות שנכחדו, אין אחורע.

בנאומו היפה והמסודר של נשיא מדינת ישראל היה הכל, מלבד דבר אחד: קריאה, ולו מוסתרת, ולו בין השורות לבוא לארץ. ואם לא לעלות, לפחות לבקר בה! אולי הוא ואנשי לשכתו חושבים שבעת ביקור ממלכתי פניה כזו לא תהיה, Political Correct אבל לאחד כמוני, שנלחם בזמנו עם חבריו על העליה מלטביה לישראל, שעומד בראש האיגוד שנוסד ע"י הציונים מלטביה זה היה חסר.

אלי ולק, ריגה – תל אביב

В рассылках интернета иногда прибывают ссылки на интересные страницы из истории Риги, её отдельных улиц или заведений.

Многие из них приводят нас на сайт - www.gazeta.lv

- Музей Оперы - <http://www.gazeta.lv/story/19677.html>
- Artillerijas iela - <http://www.gazeta.lv/story/21901.html>
- Terbatas iela - <http://www.gazeta.lv/story/15871.html>
- Ресторан Lido - <http://www.gazeta.lv/story/21861.html>
- Хава Нагила - <http://www.gazeta.lv/story/7049.html>

А здесь вы можете посмотреть фильм:

- "Мелодии Рижского гетто - http://www.ein.hod.net/2010/01/blog-post_15.html

На сайте Youtube поставлено много видеоматериалов о Риге и Латвии. Большей частью это любительские видеозаписи или слайд-шоу.

- Holocaust in Riga - <http://www.youtube.com/watch?v=c9P3lR8nz1g>
- "Beginning of the 1941 Terror Against the Jews in Riga Latvia" - <http://www.youtube.com/watch?v=2KRGAtunlQ>
- Beginning of the 1941 Terror Against the Jews in Riga Latvia" Part III - <http://www.youtube.com/watch?v=mKDi9MpkVy8>
- Former 1941 Nazi SS Riga Jewish Ghetto Area - <http://www.youtube.com/watch?v=da9Oemo-l5M> –
- Jewish Museum in Riga - <http://www.youtube.com/watch?v=q9HW2XxY7ec> =

Просьба к тем, кто получает ссылки на интересные для наших читателей материалы, поделиться ими с нашими читателями, прислав их нам по адресу latest@bezeqint.net

В Риге открыт музей Жаниса Липке

Президент Израиля Шимон Перес 30 июля участвовал в церемонии открытия музея-мемориала Жаниса Липке. Портовый грузчик и докер Жанис вместе с женой Иоганной и десятком единомышленников спас 55 евреев, которых сумел вывести из рижского гетто и разместить у знакомых в провинции.

Идея создать мемориал на месте спасения существует уже давно, но лишь в 2005 г. она начала претворяться в жизнь, когда бывший премьер-министр Латвии Марис Гайлис возглавил "Общество Жаниса Липке". Здание мемориала построено на острове Кипсала, возле дома, под которым прятали выведенных из гетто евреев. Архитектор Зайга Гайле спроектировала выступающую над землёй часть здания без окон в виде перевёрнутой лодки, подобной Ноеву ковчегу, в котором добрались до спасительной суши те, кто пережил потоп. На первом этаже размещены фото- и иные экспонаты, а в центре – люк в полу, через который виден бункер, расположенный двумя этажами ниже. Там можно увидеть 9 коек, одеяла, ведро и старый радиоприёмник. Это убежище можно видеть только через люк в тёмной музейной комнате, что создаёт ощущение физического и душевного давления. Между бункером и верхним помещением размещена сукка, символизирующая временное жилище.

С устройством музея и историей его создания можно ознакомиться на сайте www.lipke.lv

30 июля в бункер мемориала смотрели президенты Латвии и Израиля. Выступая на открытии Андрис Берзиньш сказал: "Следует рассказывать молодому поколению о тёмных страни-

Продолжение на стр. 6

מוזיאון ז'ניס ליפקה נחנך בריגה

נשיא מדינת ישראל מר שמעון פרס השתתף ב-30 ביולי ש.ז. בטקס חנוכת מוזיאון ז'ניס ליפקה. לטבי פשוט, עובד נמל וסבל זה יחד עם אישתו יוהנה בסיוע כעשרים מכרים הציל 55 יהודים בימי השואה.

הרעיון להקים מוזיאון לזכר חסידי אומות העולם ז'ניס

ליפקה ואשתו יוהנה, החל לקרום עור וגידים עוד בשנת 2005, כאשר מר מאריס גייליס ראש ממשלת לטביה לשעבר, הקים עמותה למטרה זו.

בכירי האדריכלים הלטביים השתתפו בתכנון המקום, אשר אמור להוות יד לכל מצילי יהודים בלטביה בזמן השואה. המבנה הוקם ליד ביתו של ליפקה ב- Kipsala, אי קטן בנהר דאוגבה, מערבה לעיר העתיקה. האדריכלית זינגה גיילה בחרה לעצב את המבנה (החלק שמעל לקרקע) כסירה

הפוכה ללא פתחים בדומה לתיבת נח שעגנה על היבשה ובתוכה כל מי שניצלו מן המבול. פנים המבנה עוצב כך שבמרכז השטח בקומת הכניסה נמצא פתח לבור ובתחתית בונקר, והמסתכל לתוכו יכול לראות חדרון ובו 9 דרגשים קבועים בקיר, שמיכות, דלי ומקלט רדיו עתיק. את החדר ניתן לראות רק מלמעלה תוך כדי הצצה לתוך הפתח שברצפת האולם החשוך בקומת הכניסה, על מנת ליצור אצל כל מבקר תחושת לחץ פיזי ונפשי. מעל החדר שבו הדרגשים, ב"קומת ביניים" נבנתה מעין סוכה, המסמלת מקלט זמני.

תיאור מפורט של המבנה ותולדות הקמתו ניתן למצוא באתר www.lipke.lv

ב-30 ביולי היו אילו שמעון פרס ונשיא לטביה כרזיניש אשר צפו מלמעלה

במחבוא הניצולים. עם תום הסיום במבנה אמר אנדרס כרזיניש: "עלינו לספר לדורות הצעירים אודות הדפים החשוכים בתולדות עמנו, על מנת שדברים כאילו לא

המשך בעמ' 6

Общественный фонд
"Еврейское наследие Лиепайи"
и еврейская община города
наметили на июль 2014 г.
всемирный слёт либавчан.
В нём примет участие и
делегация нашего
Объединения.

קרן "מורשת יהודי ליפאיה"
והקהילה היהודית
של העיר ליפאיה,
מתכננות לערוך ביולי 2014
מפגש עולמי של יוצאי ליבאו.
בכנס זה תשתתף גם משלחת
של איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה
בישראל.

פרטים והרשמה אצל אלה ברקן בטל' 03-6093476
או בדוא"ל latest@bezeqint.net או
по электронной почте

Продолжение со стр. 5

המשך מעמ' 5

цах нашей истории, чтобы подобное никогда не повторилось. Не менее важно рассказывать о героическом подвиге Жаниса Липке и других спасителей". Он добавил, что историк Маргер Вестерман, сам переживший ужасы гетто, собрал данные о четырехстах спасителях.

Шимон Перес указал в своей речи, что Яд ва-Шем присвоил звание Праведника народов мира 135 жителям Латвии и первыми из них в 1966 г. были супруги Липке. "В каждом народе есть люди, готовые жертвовать собой ради спасения других, но таких меньшинство. Мы видим здесь особый, преисполненный глубокого смысла и трогательный мемориал, подобного которому я не видел нигде в мире", - отметил Шимон Перес.

От имени потомков спасённых выступил Борис Смолянский, который передал на хранение в музей семейную реликвию – свиток Торы, который его отец пронёс через все перипетии гетто и убежищ. Эстер Шумахер, дочь Аврахама Либхина, и Жанна Левит передали ветки с дерева, посаженного самим Липке в Яд ва-Шем в 1977 г. (см. ниже).

На церемонии открытия присутствовала посол Израиля Хагит Бен-Яков, послы Канады и Нидерландов, общественные деятели и влиятельные на политической и финансовой арене лица, финансировавшие создание мемориального комплекса. Разумеется, в церемонии приняли участие руководители еврейской общины, которые не только жертвовали на музей, но и продолжают заботиться о невестке и внуке Липке.

Вторая справа невестка Липке Ария, рядом с ней Эстер Шумахер, крайний слева Зеэв Цесван.

השנייה מימין – כלתו של ליפקה ארייה, לצידה אסתר שומחר, ראשון משמאל – זאב צסוון

יחזרו עוד לעולם. כך גם עלינו לספר על מעשי הגבורה של ז'ניס ליפקה ושל מצילים אחרים". ברוזינש הוסיף ואמר כי ההיסטוריון מרג'ריס ווסטרמן אסף מידע על 400 מצילים. ברוזינש הזכיר שנושא השואה נלמד בשיעורי ההיסטוריה בבתי הספר בלטביה.

הנשיא שמעון פרס ציין בנאומו ש"יד ושם" העניק ל-135 תושבי לטביה את התואר חסידי אומות העולם, והראשון ביניהם היה ז'ניס ליפקה. בכל אומה קיים מיעוט המוכן לסכן את חייו למען דברים נשגבים, כמו הצלת חיי הזולת. בשום מקום בעולם לא ראיתי מוזיאון כמו זה – הוא מיוחד, שונה, עמוק ומרגש; וכך גם ז'ניס ליפקה שהיה איש אמיץ ומיוחד. ראוי לציין שהנשיא שלנו נשא את נאומו ללא טקסט כתוב, באופן רהוט וסדור המעורר כבוד.

בשם צאצאי הניצולים נשא דברים בוריס סמולינסקי, בנו של הניצול חיים סמולינסקי ז"ל. את דבריו תרגם לאנגלית בנו חיים. בוריס מסר למשמרת במוזיאון החדש את הדבר היקר ביותר למשפחתו – ספר תורה, אותו שמר אביו

בכל תקופת התלאות בזמן השואה. בתו של הניצול אברהם ליבכין ז"ל, אסתר שומכר וגב' ז'נה לויט הביאו ענפים מן העץ ששתל ז'ניס ליפקה עת ביקר ביד ושם ב-1977 (ראו פירוט בנפרד).

בחנוכת המוזיאון השתתפו שגרירת ישראל חגית בן יעקב, שגרירי קנדה והולנד, פוליטיקאים לטביים בעבר ובהווה, כמה מן התורמים להקמת המוזיאון וכן פרנסי הקהילה היהודית.

Жанис Липке в Израиле

Мемориальный институт "Яд ва-Шем" в Иерусалиме присвоил в 1966 г. Жанису и Иоганне Липке звание Праведников народов мира. Но диплом и медаль Жанис сумел получить лишь в 1977 г., когда прилетел в Австралию, куда советские власти позволили ему съездить навестить сына.

Спасённые Липке евреи, которых уже было немало в Израиле, сумели организовать его приезд в Израиль, где радушно принимали своего спасителя. Вместе с ним они побывали в Яд ва-Шем, где Липке посадил дерево в аллее Праведников. Он гостил у спасённых и у тех, кто в 50-е и 60-е годы поддерживали связь с ним, в частности у Давида Гарбера и Буби Цейтлина. Ровно 36 лет назад, 30 августа 1977 г., наше Объединение устроило чествование Липке в Тель Авиве. Он не мог сдерживать слёз, когда вошел в зал и был встречен громом аплодисментов.

Липке в Израиле с друзьями Буби Цейтлиным (в центре) и Мирьям Ратнапорт (Гарбер)

ליפקה מבקר בארץ

ב-1966 העניק "יד ושם" תואר חסידי אומות העולם לז'ניס ליפקה ולאשתו יונה, אך את התעודה ואת המדליה קיבל ז'ניס רק ב-1977, עת הגיע לאוסטרליה לאחר שהשלטונות הסובייטיים התירו לו לבקר את בנו.

ניצולי ליפקה, שרובם כבר היו בארץ, הצליחו לארגן לו ביקור בישראל וערכו למצילים קבלת פנים נלהבת.

יחד איתם הוא ביקר ב"יד ושם" ושתל עץ בשדרת חסידי אומות העולם. ליפקה התארח אצל פעילים יהודיים מריגה, ביניהם בובי צייטלין ודוד גרבר שפעלו בשנות ה-50 וה-60.

לפני 36 שנה בדיוק, ב-30 באוגוסט 1977 ערך האיגוד שלנו ערב הצדעה למצילים של 55 יהודים. דמעות עמדו בעיניו כאשר התקבל במחאות כפיים סוערות עם כניסתו לאולם.

ליפקה בארץ עם הידידים בובי צייטלין (במרכז) ומרים רפפורט (גרבר)

Евреи Талсы

Моя мама, Фейга (Фаня) Готлиб (ур.Блумберг) родилась в Талсы, в Курляндии. Она рассказывала мне о семье, о своей жизни. Она упоминала много еврейских семей из Талсы, только малая часть которых осталась в живых после войны.

Недавно в Латвии вышла в свет на латышском языке книга Антры Грубе «Евреи Талсы». В книге 650 страниц и она основана на исследовании местной прессы 20-х и 30-х годов прошлого века, архивных материалов и других источников.

Я нашла в книге данные о большинстве еврейских семей из Талсы: Хиршфелд, Перл, Херцберг, Талберг, Хазе, Бергер, Залкиндр, Левенберг, Глазер, Ерухманов, Вербелов, Блументаль, Таль, Хильман и многих других.

Я узнала много нового о жизни евреев в Талсы, об их занятиях, браках, семейных связях. В книге 60 страниц фотографий разных периодов.

К сожалению, раздел, посвященный Холокосту, очень неполный и не дает картину всей трагедии. А жаль.

Чтение этой книги дало мне массу информации и за это я благодарна составителю и тем, кто поддержал выход в свет этого памятника еврейской общине Талсы. С книгой можно ознакомиться в офисе Объединения.

Я очень хотела бы связаться с потомками выходцев из Талсы, чтобы вместе увековечить память наших семей и собрать дополнительную информацию об евреях Талсы.

Авива Валк (ур. Готлиб), потомок семьи Блумберг из Талсы

יהודי טאלסי

אימי ז"ל, פייגה גוטליב (לבית בלומברג), נולדה בעיירה טאלסי (Talsy) שב Kurland, הפלך הצפון-מערבי של לטביה. ממנה שמעתי סיפורים על ילדותה ועל משפחתה. היא נהגה להזכיר שמות של משפחות יהודיות שחיו בעיר שרק מעטים מבניהן שרדו את השואה.

לאחרונה יצא לאור ספר בשפה הלטבית "יהודי טאלסי" מאת אנטרה גרובה. ספר עב כרס (650 עמודים) המבוסס בעיקר על סקירת העיתונות המקומית משנות העשרים והשלושים של המאה הקודמת, על חומר ארכיוני, על ספרים וכן מקורות נוספים.

מצאתי בו פרטים על רוב התושבים היהודיים בעיר. בין השאר מוזכרים שמות המשפחה: HIRSHFELD, PERL, HERCBERG, TALBERG, HAZE, BERGER, ZALKINDER, GLAZER, JERUHMANNOV, HILMAN, TAL, BLUMENTAL, VERBELOV ורבים נוספים. הייתה זאת עבורי קריאה מרתקת!

המידע בספר מגוון, לא רק על המשפחות אלא גם על תעסוקתן, על שידוכים ועוד ועוד. יש בו מעל 60 עמודי תמונות מתקופות שונות. לצערי הפרק על השואה וגורל יהודי המקום די מצומצם.

עותק אחד נמצא במשרד האיגוד וניתן לעיין בו.

הייתי מאוד רוצה ליצור קשר עם יוצאי טאלסי אחרים ולקבל מידע נוסף על השורשים שלנו.

אביבה ולק (גוטליב), נצר למשפחת בלומברג מטאלסי.

לאחרונה קבלנו עותקים נוספים של הספר "השמדת יהודי לטביה" אשר יצא לאור בריגה.

בספר זה לראשונה לוקט חומר רב ומגוון, אשר מהווה סיכום מחקרים בנושא השמדת יהודים בלטביה בימי מלחמת העולם השנייה. חומר זה מיועד למורים ולמרצים, אך גם למעגל הקוראים הרחב, אשר יפיקו ממנו תועלת רבה זה הוא מקור מידע כמעט היחידי בעברית אודות מה שאירע ליהודי לטביה בשואה ועלינו לדאוג שילדינו ונכדינו יכירו אותו.

ניתן לרכוש את הספר במשרדי האיגוד תמורת 65 ₪ או לשלוח צ'ק ע"ס 72 ₪ והספר יישלח בדואר.

משפחתה של מיכל קודש ז"ל מסרה לאיגוד עותקים של הספר "החינוך העברי בריגה", שבו שובצו סיפורים אישיים וזיכרונות אודות המורים בחמישה בתי ספר עבריים בריגה, שפעלו בשנים 1920 - 1940. ספר זה משמש גלעד למאות התלמידים שנספו בשואה ובמחנות העבודה של ה-GULAG.

הספר מציג בפני בני דורות ההמשך את הלהט העברי והציוני אשר בער בלב הנוער היהודי בלטביה. אלה מתלמידי בתי הספר העבריים, אשר שרדו את השואה, הציתו בלהט זה את לבבות הנוער היהודי בלטביה הסובייטית.

לקבלת הספר בדואר יש לשלוח הזמנה לאיגוד בצירוף בולים על סך של 8 ₪ לכיסוי עלות המשלוח.

ПРАВЛЕНИЕ БЛАГОДАРИТ ЧЛЕНОВ ОБЪЕДИНЕНИЯ
ЗА ПОЖЕРТВОВАНИЯ

אנו מודים לחברים אשר העבירו
תרומות לפעילות האיגוד

Илана Каган (Хейман),
Рамат ха-Шарон,
Элияху Хейман,
Герцлия
1000 шек.

В честь столетия со дня
нашего отца рождения
Макса Хеймана
(Яунелгава, 1913 –
Тель Авив, 1990)

אילנה כגן (היימן),
רמת השרון
ואליהו היימן,
הרצליה
1000 ₪

לכבוד יובל 100 שנה
של אבינו מקס היימן ז"ל
(יאוניילגבה 1913
- תל אביב - 1990).

Залман Зильбер
с семьёй ,
Холон
500 шек.

Светлой памяти брата
д-ра **Элиягу Зильбера**
(1926 – 2007)

זלמן זילבר
ומשפחתו,
חולון,
500 ₪

לזכרו של אחי, גיסי ודודנו
ד"ר **אליהו זילבר ז"ל**
(1926-2007)

Госпожа **Карин Лоусон** родилась в Берлине в 1926 в состоятельной семье. В 1938 году она с отцом спаслась от нацистов в Риге. 22 июня 1941 они были интернированы большевиками как немецкие граждане, хотя в паспорте стоял знак "J", и сосланы в Сибирь, откуда вернулись в Берлин лишь в 1952 г. Затем она переехала в Лондон, где живёт и сегодня.

По инициативе многолетнего члена Объединения **Арье (Харри) Хендина** она пожертвовала нам **500 ф. стерлингов** в память о:

матери Эллен Дудли, скончавшейся в Лондоне в 1998 г
отце Гансе Ульрих Манхейме, скончавшемся в Берлине в 1957 г
муже Клаусе Лоусоне, скончавшемся в Лондоне в 1995 г.

Mrs. **Karin Lawson** was born in Berlin in 1926 in a well-to-do family. In 1938 she and her father fled the Nazi regime and found refuge in Riga. On June 22, 1941 they were interned by Soviets as German citizens, regardless of the sign "J" in their passports. They were deported to Siberia and returned to Berlin only in 1952. Afterwards Mrs. Lawson moved from Berlin to London, and has been living there ever since.

On the initiative of Mr. Arye (Harri) Hendin, a devoted member of our Association of long standing Mrs. Lawson has donated 500 pounds in memory of her dear ones:

Mother, **Ellen Doudley** deceased in London in 1998
Father, **Heinz Ulrich Mannheim** deceased in Berlin in 1957
Husband, **Klaus Lawson** deceased in London in 1995

Знакомимся с вкладом наших земляков- поездка по кибуцам

В первой половине октября мы планируем провести две экскурсии по стране для знакомства с кибуцами, в создании которых участвовали халуцим из Латвии и Эстонии.

Запись для участия в такой поездке, по тел. 03-6093476

סיור בעקבות החלוצים

במחצית הראשונה של אוקטובר אנו מתכננים סיורים בקיבוצים אותם ייסדו ובהם השתקעו יוצאי לטביה ואסטוניה.

המעוניינים להשתתף מתבקשים ליצור קשר עם המשרד בטל' 03- 6093476

Время работы нашего офиса
(ул. Каплан 17, комната, 135 Тель-Авив):
Воскр. по четв. – с 10:30 до 14:30
В иное время работает автоответчик.
Тел. 03-6093476, факс 03-6951310

שעות עבודה של משרד האיגוד
ברח' קפלן 17, חדר 135, תל אביב:
בימים א' - ה' בין השעות 10:30-14:30
בשעות אחרות ניתן להשאיר הודעה.
טל. 03-6093476, פקס 03-6951310

Адрес для писем: **ת.ד. 23574 תל אביב, 6124302** הכתובת למכתבים:

אצלנו - בטאון איגוד יוצאי לטביה ואסטוניה בישראל - גיליון מס' 33 - ספטמבר 2013 / אלול תשע"ג
המערכת: אלי ולק, דוד מורין, אלה ברקן, מרק ריבק דוא"ל: latest@bezeqint.net
עריכה והגהה בעברית: אלה ברקן עריכה גרפית: בלה פלינר
יוצא לאור בתמיכת המשרד לאזרחים ותיקים ועידת התביעות